

Gruppe 3

Pek ut og identifiser eventuelle retoriske fallasier i TV-debatten (Valgduell mellom Kristin Halvorsen og Siv Jensen i TV2 – august 2001). Hva er den retoriske effekten for debattanten som ytrer fallasien og for TV-debattens form som helhet?

Oppgaveløsning

Først skal vi definere begrepet fallasi og henwise til det pensumlitteraturen inneholder om temaet.

Videre skal vi presentere en oversikt over ulike fallasier og kort forklare hva som ligger i de ulike typene fallasier. Med utgangspunkt i TV-debatten mellom Kristin Halvorsen og Siv Jensen skal vi trekke fram eksempler på de fallasiene vi har omtalt.

Avslutningsvis skal vi komme med noen betraktninger om hva denne typen argumentasjon har å si for selve TV-debatten.

Kontekst og retorisk situasjon

Vi mener det ikke er rom for å gå i dybden når det gjelder kontekst og retorisk situasjon i denne oppgaven. Vi nevner bare for ordens skyld at debatten ble sendt under valgkampen før stortingsvalget i 2001. Hvis det hadde vært rom for det, kunne det vært aktuelt å se på den politiske situasjonen i forbindelse med valgkampen, temaer som hadde vært oppe i valgkampen og hva slags ytringer som hadde kommet fram – spesielt om de temaene som Halvorsen og Jensen diskuterer i dette debattprogrammet.

Som en del av konteksten kunne det også vært aktuelt å sett nærmere på denne formen for TV-sendt valgdebatt.

Fallasier

Fallasi – latinsk for tankefeil eller argumentasjonsfeil (Wikipedia) I det ligger at argumentet er falskt eller bedragerisk og at premissene som brukes ikke støtter konklusjonen.

Pensumlitteratur:

Ulrikke Linge (Ethoskamp i Redaksjon 21) tar utgangspunkt i Hamblin (1070), Ross (1923) og Aristoteles (Sofistiske Gjendrivelser) og definerer fallasi slik:

En fallasi kan derfor regnes som en feilslutning, og som en negasjon til den "korrekte" måten å argumentere på. En fallasi er et argument som synes å være riktig, men som i logisk forstand ikke er det. (Hamlin)

Linge påpeker at det ikke nødvendigvis er noen sammenheng mellom korrekt argumentasjon og effektiv argumentasjon. Hun refererer blant andre til Crosswhite (1993) som mener at det i egentlig forstand ikke finnes fallasier fordi disse argumentene enkelte ganger oppleves som korrekte eller fornuftige og at dette ikke er avhengig av formale egenskaper.

Ulike typer fallasier

Linge beskriver flere ulike typer fallasier. Vi velger allikevel å bruke John Lockes liste over fallasier (1690) ettersom denne inneholder flere eksempler på ugyldige argumenter. Vi velger å presentere de ulike fallasiene og gi eksempler hentet fra debatten.

Troverdig viten-argument - Argumentum ad fidem

Argumentet låner beviskraft fra et overbevisende vitnemål vi tror på.

Eksempler:

Jensen i forbindelse med FrPs helomvending i sykelønssaken:

”Vi synes Sandemann-utvalget har kommet fram til en god modell, fordi ingen skal tape på å være syke”.

Sandemann-utvalget var mye omtalt på begynnelsen av 2000-tallet og Jensen henter bevis fra utvalgets arbeid for å argumentere for at FrPs forslag til sykelønnsordning er god.

Siv Jensen om FrPs partiprogram – hun argumenterer for at hun vet mer om innholdet i programmet enn det Halvorsen gjør:

” Hvis du hadde tatt deg tid til å lese vårt nye program, som jeg personlig har skrevet. Så ville du sett....”

Vi kan lett la oss overbevise om at den som har skrevet partiprogrammet vet mest om innholdet, men det er ikke noe argument for at innholdet er godt.

Uvitenhetsargument - Argumentum ad ignorantiam

Argument basert på utilstrekkelig grunnlag, der motdebattanten ikke kan ha nok kunnskap til å gjendrive eller svare.

Vi ser ingen eksempler på denne typen fallasi i debatten.

Personangrep - Argumentum ad hominem

Argumenter som bygger på meninger og oppfatninger om den vi snakker med/til og som ikke er direkte relevant for saken. Det finnes flere typer personangrep – og ofte er de en kombinasjon av de ulike typene:

Personlig forulepende attack

Indirekte attack – mistenkeliggjøring av motiver

Påpeking av motsetning mellom motstanders ord og handling

Tu quoque-argumenter – Sende de samme beskyldningene i retur

Eksempel:

Halvorsen til Jensen:

”Nå skal du være like rakrygget som jeg var.” (underforstått: du er ikke rakrygget)

Jensen til Halvorsen:

”Nei, nå må du være så snill. Den typen karakteristikk synes jeg du skal holde deg for god til!”

Halvorsen til Jensen:

” Nei, makan til feighet!”

Jensen til Halvorsen:

”Vær i anstendighetens navn rettfærdig!”

Halvorsen til Jensen:

”Nå synes jeg du er direkte uredelig”

Halvorsen om FrPs skolepolitikk (Siv Jensen sier de satser på skole: ... dere kutter systematisk på barn og unge og på miljø!

Halvorsen om FrPs gode intensjoner når det gjelder skolepolitikk:

”Så gjør det, da!”

Jensen om Halvorsen (barnehagepolitikk):

”I motsetning til deg stoler jeg på alle foreldrene der ute!”

Halvorsen til Jensen om skattelette (de lavtlønte får bare noen tusenlapper i skattelette):

”Men du, for eksempel, vil med deres opplegg få 30.000 kroner i skattelette!”

Autoritetsargument – Argumentum ad verecundiam

Argumentet bygger på de følelsene vi har for kloke mennesker, eller mennesker med stor autoritet og som får oss til å føle oss underlegne.

Vi har ikke funnet eksempler på denne typen fallasier i debatten.

Folkemening- og majoritetsargument – Argumentum ad populum.

Argument som bygger på folkemening – og på de følelser som råder blant menigmann (ofte fordommer)

Eksempel:

Kristin Halvorsen om monarkiet:

”Et av de fremste vervene i vårt samfunn bør være på valg, og jeg tror nok der er en følelse som veldig mange har i disse dager.”

”Mange er enige med SV på akkurat dette.”

Trusselargument – Argumentum ad baculum.

Argument som appellerer til folks frykt.

Eksempel:

Siv Jensen om SVs forslag om å fjerne kontantstøtten:

”Ved å fjerne kontantstøtten fjerner dere foreldrenes mulighet til mangfold.”

Kristin Halvorsen om FrPs barnehagepriser:

”Hvis FrP får gjennomført sin politikk kommer barnehagene å være knalldyre!”

.... Men det som skremte oss mest var tanken på Jagland eller Karl I Hagen som president – hvis det blir republikk.....

Medlidenhetsargument – Argumentum ad misericordiam.

Argument som appellerer strekt i pathos og som har som mål å gjøre oss overbærende og tilgivende.

Eksempel:

Kristin Halvorsen da hun argumenterte mot FrPs sykelønnsordning:

”Vent, når er det jeg som snakker!”

- Og når barnehagepolitikken ble diskutert:

”Kan jeg få snakke ferdig nå?”

Sirkulært argument – Petitio principii.

Man argumenterer med det man skal begrunne. Vi fant ingen eksempler på dette.

Stråmann-argument

Man argumenterer mot et standpunkt som ikke er identisk med argumentet slik det opprinnelig ble framsatt

Eksempel:

Siv Jensen om SVs barnehagepolitikk:

”Det eneste saliggjørende er offentlig barneoppdragelse.” Dette er kanskje ikke et fullgodt eksempel, men det nærmeste vi kom. SV har neppe hevdet at dette er det eneste saliggjørende.

Virkninger for debattanten og for programmet

Begge debattantene bruker ugyldige argumenter – ingen av den utmerker seg spesielt når det gjelder dette. Spørsmålet er om argumentene skader de som framsetter dem, eller om de faktisk er effektive.

Vi mener at den del av argumentasjonen svekker troverdigheten til motparten. Blant annet mener vi at de argumentene Jensen framfører knyttet til troverdig-viten bidro til å svekke Halvorsens troverdighet.

Generelt kan vi si at fallasiene gjorde mer gagn enn skade for de to debattantene.

Vi tror også at grunnen til at Halvorsen tapte denne debatten (I følge Valebrokk og seerbarometeret) ikke var på grunn av de fallasiene hun framsatte, men at hun unnlot å svare på enkelte spørsmål.

Medlidenhetsargumentene fungerte i den forstand at debattantene fikk slutføre sin argumentasjon. Sett i forhold til fallasi-definisjonene skal denne typen argument appellere til tilføernes medlidenhet. Vi stiller spørsmål om dette skjedde. Grunnen til at vi er i tvil om dette, har med debattantenes framføring å gjøre. Den var aggressiv og fallasiene framsto nesten som personangrep.

I oppgaveteksten brukes beskrivelsen TV-debatt. I selve programmet blir deltakerne presentert som duellanter – det er altså duket for en duell. Det er til og med en dommer i studio som skal avgjøre hvem som er vinner.

Seerne inviteres også til å stemme på den de mener har gått seirende ut av duellen.

Debattantene blir avbrutt med jevne mellomrom for å informeres om ”folkemeningen” – altså hvem som får flest stemmer av innringerne/seerne. Rammen er altså ”kamp”, – konsensus er ikke tema.

Debattkonseptet er på denne måten bygget opp rundt konflikter og polarisering.

Selve anslaget i debatten understreker uenigheten mellom de to, og tydeliggjør at Halvorsen og Jensen representerer to svært ulike verdener.

Ettersom selve programformen inviterer til konflikt og kamp, tror vi at publikum også vil godta mer enn om programformen hadde vært en annen. Halvorsen og Jensen har altså tilpasset seg arenaen.